

ARTS

Lluís Molins de Mur: pintor de la cort burgesa de Sabadell

Jordi Roca i Tubau

Era el dia de Tots Sants de l'any 1948 quan a mig matí i en una camioneta plena del poc que teníem vaig arribar amb la família a Sabadell. Recordo que el que avui és el Passeig Almogàvers era un intransitable fangar per on arribar a les cases de la SAIDA, blocs de pisos recent construïts enmig dels camps de la Granja del Pas. En entrar al pis, amb forta olor de nou, el que més em cridà l'atenció fou la cuina-menjador i la dutxa d'aigua freda. Mai no m'havia dutxat. Ah!, i el camp d'aviació amb una avioneta fent evolucions.

Els habitants de Campoamor -així havien batejat el nou barri-, quan sortíem de casa per anar al centre dèiem que anàvem a Sabadell i quan ens arribàvem a la Creu de Barberà per anar a comprar procuràvem esquivar els "burots" per no pagar les taxes. Mes, el que recordo amb una certa nostàlgia són els fanals de gas de la Rambla i els fanalers, amb aquelles perxes encenent-los i apagant-los i l'autobús, un Krup amb un motor immens, que feia el trajecte de la Creua Alta a l'"Apaiadero" (final de la rambla) amb una puntualitat que deixava molt que desitjar.

L'endemà de l'arribada i primer dia de treball com a pintor de parets a l'empresa Morgui, situada al començament de l'"Avenida del Ejército Español", recordo, com si fos ara mateix, que estirant el carro ple d'escales, taulons i galledes, per anar a pintar una casa del carrer Sant Pau, situada al costat d'una botiga de queviures, amb les portes pintades de verd -així és com l'amo ens donava les adreces-, en passar per la Plaça de l'Àngel ens creuàrem amb un senyor que portava una bufanda que cridava l'atenció; en quedar-me'l mirant, el meu company m'informà que era el pintor Molins de Mur, artista de renom a la ciutat i molt ric: pintava els senyors i les senyores de l'alta societat. Tant el nom com la imatge em quedaren gravats per sempre més en la ment; jo també volia ser artista, tot i no haver-ho confessat mai a ningú. Tot seguit el meu primer company, aprenent com jo de pintor, m'informà que a la ciutat hi havia pintors de molt renom: Vila Arrufat, Vila Puig, -el primer de qui en vaig veure una exposició- i un tal Vila Casas, molt més jove que ells, que amb les seves actuacions tot ho revolucionava. La meua ignorància em portà a creure que a Sabadell per ser artista o s'havia de ser ric o tenir un

cognom que comencés amb Vila. No obstant això, res era prou important com per allunyar-me la idea de que, algun dia, jo també seria un artista.

Des del primer moment en què vaig posar-me a estudiar, amb Manuel Rallo, els meus plantejaments pictòrics diferiren de les patums consagrades i tenia molt clar que no volia ser paisatgista -actitud que desaprojava el meu pare-, tota vegada que el que més m'interessava era la figura humana. I ves per on, anys més tard, aques-

ta opció fou la que propicià el meu primer contacte, discrepància inclosa, amb Molins de Mur. Justament fou a l' Acadèmia de Belles Arts amb motiu d'una exposició de Festa Major en la qual jo hi tenia un quadre amb un gerro de gladiols d'exuberants colors. En interessar-se pel qui l'havia pintat jo li vaig manifestar que allò no era pas el que volia fer en el futur. Que el que volia era fer pintura social i, a ser possible, ser muralista ja que les dimensions de la paret era el que més m'atreia. La seva rèplica fou contundent. *"L'art ha d'estar allunyat de la política. La política no és art. Els artistes han de pintar la cara amable de la societat, altrament tant ells com la seva obra es situen en un terreny que no els correspon."* Aquesta entrada tan dura, tot i venir de qui venia, no em féu renunciar a res, ans al contrari, m'esperonà. En mi ja havien pres forma definitiva les idees polítiques d'humanisme i, per sobre de tot, les teories que sobre l'art tenia el filòsof francès Hipòlit Taine.

En passar els anys i, probablement, fruit de la maduresa, el nostre apropament fou amical i sincer i mai li vaig discutir res de la seva obra, perquè crec que des del primer moment vaig entendre que en Molins de Mur, tot i la seva aurèola, mai seria un pintor d'avantguarda; per tant, a part de l'amistat, poca cosa més d'ell en podia esperar tota vegada que la seva obra quedaria emmarcada dins un context tancat en si mateix. I tot i que al llarg de la seva vida reiterés milers de vegades *"Ara he trobat la manera de què la pintura em xispegi..."*, frase que, acompanyada amb gesticulada mímica, la convertí en *leit-motiv* del seu discurs i tant si diluïa els pigments amb oli de nous, aiguaràs o gasoil, les seves obres mai experimentaren cap canvi substancial. I això és així perquè fins l'últim dia de la seva vida donà l'esquena als nous plantejaments estètics que commovien la plàstica arreu del món. I és que, tot i que els materials

a l'hora de realitzar una obra són importants, no són ells els que fan que l'artista escali estadis no explorats. El que sí que vertaderament fa a un artista diferent dels altres és el rebuig al dogma i a l'estil com a sistema.

Amb bona llei he de dir que la distància que conceptualment ens separava mai fou obstacle a l'hora de rebre les seves crítiques que, a voltes pujades de to, mai les vaig considerar com un atac inconseqüent ni a la meva persona ni als meus plantejaments estètics perquè em consta en el fons que el que jo feia no li era del tot indiferent tot i ser tangencialment oposat al seu criteri.

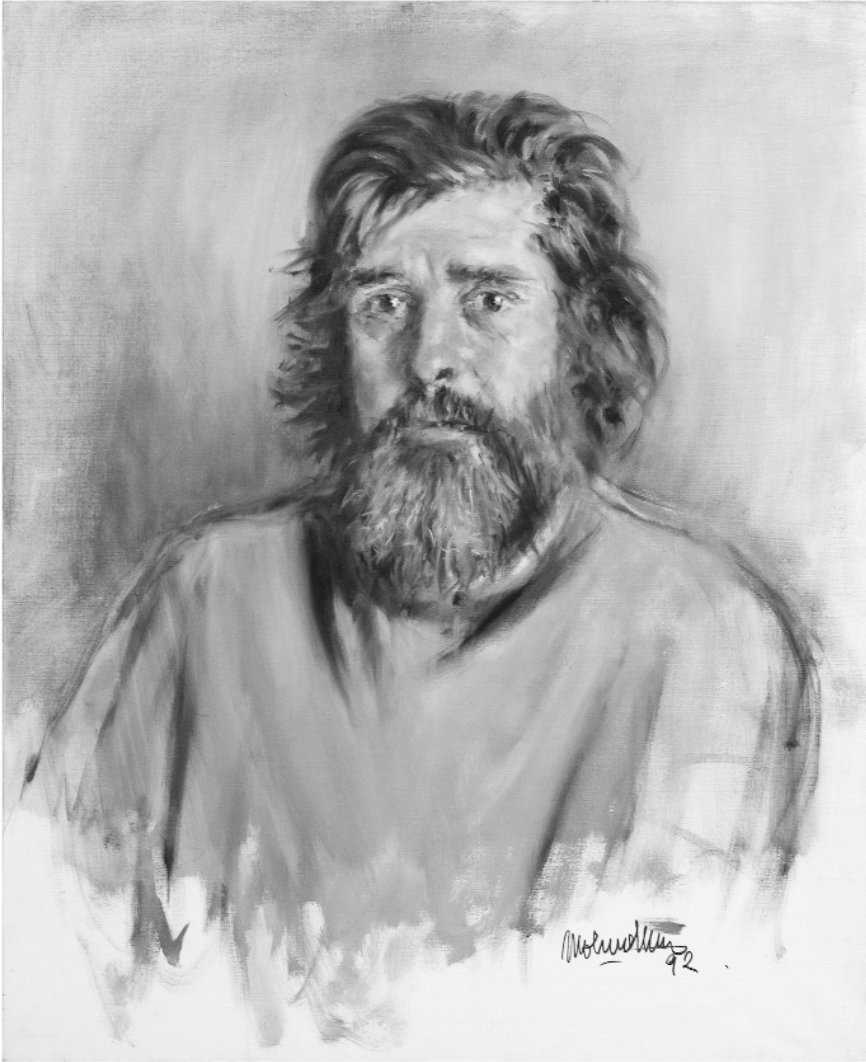
La seva presència, dintre i fora dels cenacles artístics i socials de la ciutat, mai restà ni equívoca ni sobrera, ans al contrari, fou com una senyorívola icona dins un entorn decadent. Molins de Mur, salvant les distàncies, diria que dins la seva societat podríem descriure'l com el pintor de la cort burgesa del Sabadell del segle XX. Crec que va viure en una època que no li pertocava. No obstant això, el seu deix bohemí li permeté no adonar-se d'allò que se'n diu: viure fora del temps.

Recordo que quan vaig exposar *Gent de Sabadell* la seva opinió fou contundent *"Roca, tu tens pasta d'artista. Pots ser un bon retratista si aconseguixes que la pintura xispegi"*. Mai cap artista de la ciutat visità les meves exposicions tan assíduament com ell. I això és tant així que en aquella ocasió vingué cada dia a fer-me el seu amical sermó amb aires de doctor.

Molins de Mur em pintà dues vegades: el primer retrat, en divorciar-me, es perdé. Són coses que, malauradament, passen. La segona vegada, fou en ocasió d'anar-lo a veure al seu estudi, no se per què. El que sí recordo és que de sobte se'm quedà mirant i tot senyalant-me la cadira que tenia sobre una exigua tarima, amb autoritat em digué *"Seu"* i en un tres i no res, sense ni preguntar-me si em venia de gust o no, posava per ell a poca distància del seu cavallet i, mirant-me com si volés descobrir quelcom no visible de la meva persona, començà a esbossar un dels millors retrats que mai pintà —que consti que tot i que aquesta no és una opinió meva, la comparteixo. Impertorbable, sense ni aparentment mirar la paleta, segur del que realitzava, el llenç prenia vida. *"No et moguis. Aixeca el cap. Mira'm. La boca."* I absent a tot el que no fos el que feia, el retrat prenia vida a ritme endimoniat. Mentre, reflectit en els vidres de l'entrebortat balcó, jo seguia, de reüll, les certeres pinzellades. Entre nosaltres no hi havia més comunicació que la de dos artistes que, tot i allunyats estèticament l'un de l'altre, la comunió del moment els unia amb indesxifrable sensibilitat. Deixant els pinzells dins un pot que posà sobre la paleta m'acomiadà. *"Demà vine a la mateixa hora"*. Em féu fora sense deixar-me'l veure. Dues sessions foren més que suficients perquè l'obra restés enllestida. De sobte comença a citar Goya, -no en va l'admirava per damunt de la resta d'artistes del món- Velázquez, els impressionistes francesos i, ves per on, Cases, Rusiñol... Em vaig aixecar de la cadira i, tot posant-me darrera seu li vaig dir: *No hi toquis res més. Firma'l*. Em vaig emportar el quadre encara moll, amb la promesa —incomplida— de que un altre dia li portaria per retocar no sé què.

No sé quantes vegades me'l reclamà però jo tenia molt clar que no li calien retocs de cap mena. I és que, malauradament, els seus retocs, al llarg de la seva vida, no serviren per altra cosa que per destrossar obres, sota el pretext de millorar-les.

A part dels seus retrats, cultivà amb encert les natures mortes, gènere aquest en el que excel·lí notablement, sobretot pel seu plantejament

estètic. Res de ritme ni composició. Ingenuïtat i anarquia total, podríem dir, foren el seu nord conceptual. Qualsevol cosa posada de qualsevol manera li servia. No obstant això, el que per a mi és més rellevant, és l'austeritat del color: res de disbauxes tonals ni concessions a la galeria. Aquestes obres son, sens dubte, la seva contribució a l'avantguarda. De ben segur ell, si llegeix aquest article des de l'altre món -ep!, si de veritat n'hi ha!- no hi estarà d'acord. M'és igual. Però i ha un fet que ho avala, i és que quan els pintava ho feia amb total desinhibició, com si talment jugués amb els pinzells sobre la tela. Res de compromís ni obligació per demostrar, a ningú, la seva mestria. Pintava com volia i quan volia. Sovint aquestes obres les realitzava quant estava sol. És per això que, si les analitzem amb cura, de ben segur hi trobarem una certa melangia fruit del seu estat d'ànim. Estat que, inequívocament, propicià el seu particular i indubtable ego.

Suposo que el fet de no haver de mantenir una família, ni posar el plat a taula, ni tenir cap obligació laboral que li estronqués el son conformaren en ell un concepte de vida diferent de la resta d'artistes del seu temps. Aquestes circumstàncies, crec, marcaren la linealitat de la seva obra. Linealitat que tot i reiterar verbalment que buscava un perfeccionament, la realitat ho desmentia. Mai cap motivació extra- pictòrica li interessà. Tota una singularitat al bell mig de l'efervescència social i artística en què va viure. Singularitat que diferia de la resta d'artistes perquè, majoritàriament,

qui més qui menys treballava per viure. No obstant això, no oblidem que en Lluís Molins de Mur necessitava, com el pa de cada dia, que l'admiressin com més millor; llavors, desdenyosament, es creixia i, com hàbil exhibicionista, tot esgrimint amb mestria els seus pinzells deixava bocabadats els que el contemplaven. Si bé Molins de Mur no passejà el nom de Sabadell pel món, la ciutat pot estar orgullosa d'haver comptat amb un artista com ell. Artista que cultivant un gènere tan difícil com el del retrat restarà, sens cap dubte, com un dels pintors importants de la seva generació.

De la gran exposició-homenatge que l'Acadèmia de Belles Arts, Museu d'Art de Sabadell i Ajuntament de Sabadell realitzaren l'any passat, com sempre massa tard per l'artista, públicament vaig mostrar i mostro el meu desacord en l'exclusió dels artistes, amics seus, del magnífic catàleg que s'edità. Retrats majorment superiors a d'altres escollits. Sabut és de tothom que les exposicions tenen data de caducitat, mentre el catàleg queda com a mostra per a la posteritat. Aquesta manca de criteri responsable per part de qui correspongui, perjudicà ostensiblement aquest document. Criteri que tot i les explicacions que es donaren, ni l'entenc ni el comparteixo. És per això que he volgut que en aquest article hi figurés el retrat de la Rosa Nin, tant per la seva qualitat com per l'amistat que els unia i, sobretot, pel compromís que suposà per ella la recerca de les obres per a la realització de l'exposició. I el meu, pel seu alt valor pictòric. ●